

4.

Książki dla
dorosłych
1961–1969

JG Porównując książkę *Wesołe przygody leniwego smoka* z roku 1960, w której czuje się inspirację tradycyjnym malarstwem chińskim, z dwoma tomikami serii *Jednorożca: Romeo i Julia* z 1963 roku oraz *Angelica ten Swaart* z roku 1968, można zobaczyć, jak różnymi językami się pani posługiwała w każdym przypadku, mimo że narzędzia były te same.

EF To narzucał tekst.

JG Inni graficy też dostawali różne teksty, a robili cały czas tak samo.

EF Może ich nie czytali? Ja czytałam wszystkie teksty, nawet do literowych okładek. To zajmowało całe noce. Leżąc, czytałam maszynopis. I rano trzeba było to wszystko ułożyć. Uważałam, że nawet jeżeli mam zrobić tylko projekt literniczy, bo takie jest zamówienie, to muszę wiedzieć, jaki jest nastrój książki.

JG W ilustracjach do *Romea i Julii* Luigiego da Porto używała pani piórka, ale mocno wspartego pędzelkiem.

EF Piórka albo kałanka. To było robione temperą. Nieciekawny rysunek i fatalnie narysowane oko.

JG Ale są w nich duch epoki i tonacja, i nastrój. Nie trzeba znać tytułu, żeby odgadnąć, że to renesans.

EF Tonacja może być, rysunek gorszy. A tu jest czterostronicowy arkusz z fragmentem *Romea i Julii*, który został dla PIW-u wydrukowany w mikroskopijnym nakładzie na offsecie i wysłany na konkurs w Lipsku.

JG Rzadki bibliofilski druk. W *Angelice ten Swaart* Franka Thiessa używała pani tylko piórka. Rysunki są oszczędne, ale zarazem dekoracyjne, czuje się w nich wpływ secesji.

EF Pamiętam, że tę małą rysowałam parę razy. Nie cierpiałam piórka.

JG Ale ładnie się nim pani posługiwała. Każda z tych trzech książek, o których mówiłem, jest inna. Nie dorobiła się pani swojego autorskiego języka, rozpoznawalnego na pierwszy rzut oka, jak Młodożeniec, Świerzy, Starowieyski albo Jaworowski.

EF Może nie czułam takiego sprecyzowania siebie albo bardziej zważałam na zawartość i nastrój tekstu.

JG A może artyści, którzy osiągnęli sukces i czują, że dobrze im to, co robią, wychodzi, trzymają się później tego przez lata. Widocznie pani tego nie poczuła.

EF I nie poczułabym do śmierci.

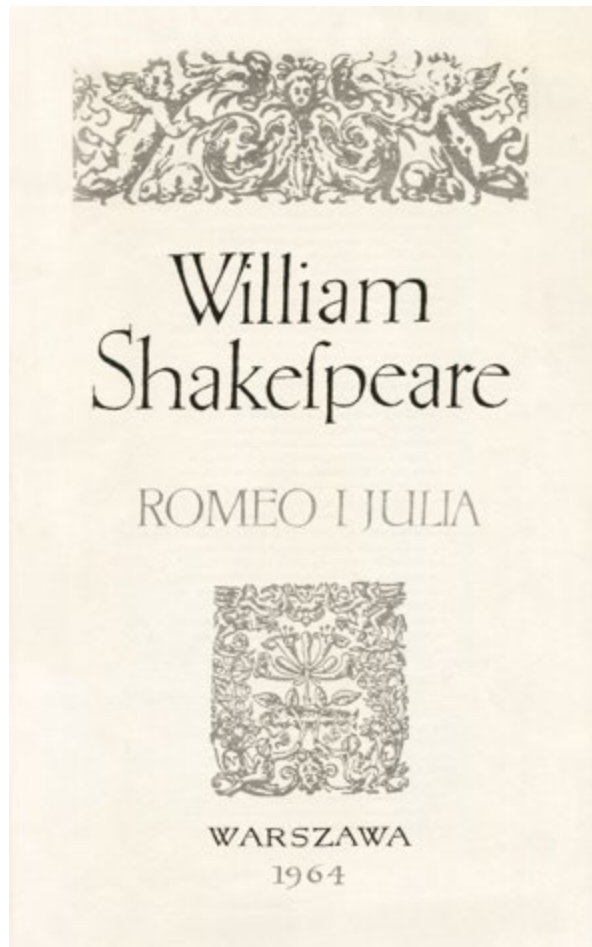
1

2

3

- 1-3 Luigi da Porto | *Romeo i Julia* | Biblioteka Jednorożca | ilustracje | PIW | 1963
- 4-5 William Shakespeare | *Romeo i Julia* | Biblioteka Jednorożca | czterostronicowy arkusz opracowany na konkurs w Lipsku | strona pierwsza i rozkład | PIW | 1964

1

2

1–2 Vercors | *Milczenie morza* | Biblioteka Jednorożca | ilustracje | PIW | 1966

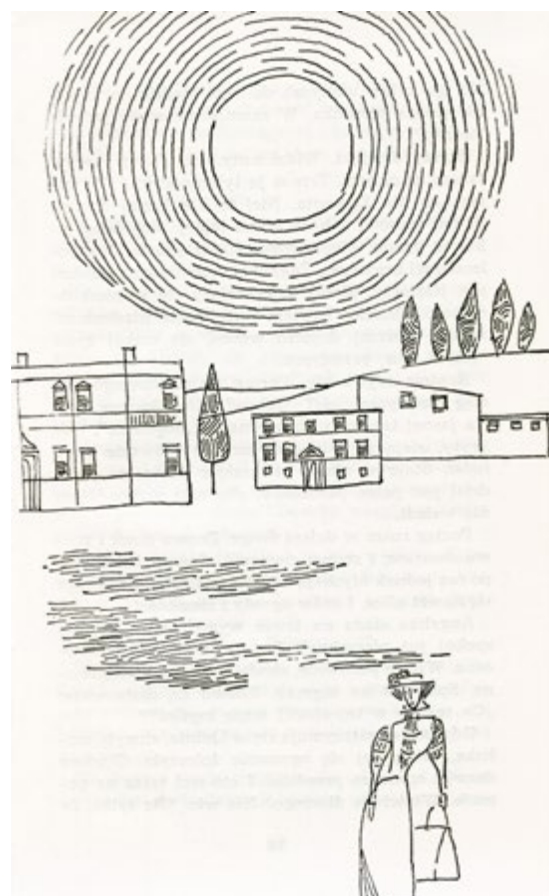
3–5 Frank Thiess | *Angelika ten Swaart* | Biblioteka Jednorożca | ilustracje | PIW | 1968

3

4

5

80

JG Z drugiej strony to dowód talentu, że dawała sobie pani radę z tak różnymi językami artystycznymi i stylistykami.

EF To mi teksty narzucały.

JG Ale pani to potrafiła!

EF Rozumiem, rozumiem, to jest rodzaj komplementu.

JG To jest komplement, a nie rodzaj komplementu.

EF Nigdy nie uważałam, że mogę swoją formą przykryć tekst. Stąd te stosy na podłodze.

JG Wielu grafików, z którymi rozmawiałem, opowiadało o takich stosach na podłodze.

EF Skąd ja to znam. Zwłaszcza piórko. Piórko to sterty.

JG Bo piórko jest szybkie.

EF Nie jest szybkie, jest zawodne. Wie się, co się chce zrobić, i coś nie wyszło, więc jeszcze raz. Mój błąd polegał chyba na tym, że chciałam, aby rysunek był świeży. Stąd pociągnięcia piórkiem były szybkie i stąd kupa błędów. Ale było łatwiej, gdy zdobyłam gdzieś kredowy papier. Piórko bardzo lubi kredowy papier. Do dzisiaj mam resztki w skrzyni.

JG Ślizga się.

EF Tak, nie czuje oporu.

JG Wasil Bykau, *Trzecia rakieta*, mocny, dramatyczny portret zrobiony dosłownie paroma pociągnięciami pędzla. Z trudem znajduję w pani dorobku brata albo siostrę tej okładki. Ogromna siła wyrazu i chyba trochę nie pani język.

EF Mój, mój! Lubiłam go bardzo.

JG To mógł wczesny Świerzy zrobić, taka jest siła tego gestu.

EF Mógł, mógł.

JG Teraz *Oskar Wilde* Hesketha Pearsona, jedna z ładniejszych polskich okładek typograficznych. Biały błyszczący kredowany papier i druk złotą farbą.

EF Z tego projektu jestem zadowolona. Przy tym oszczędzaniu, które panowało, to była rewelacja, że prawdziwe złoto mi dali!

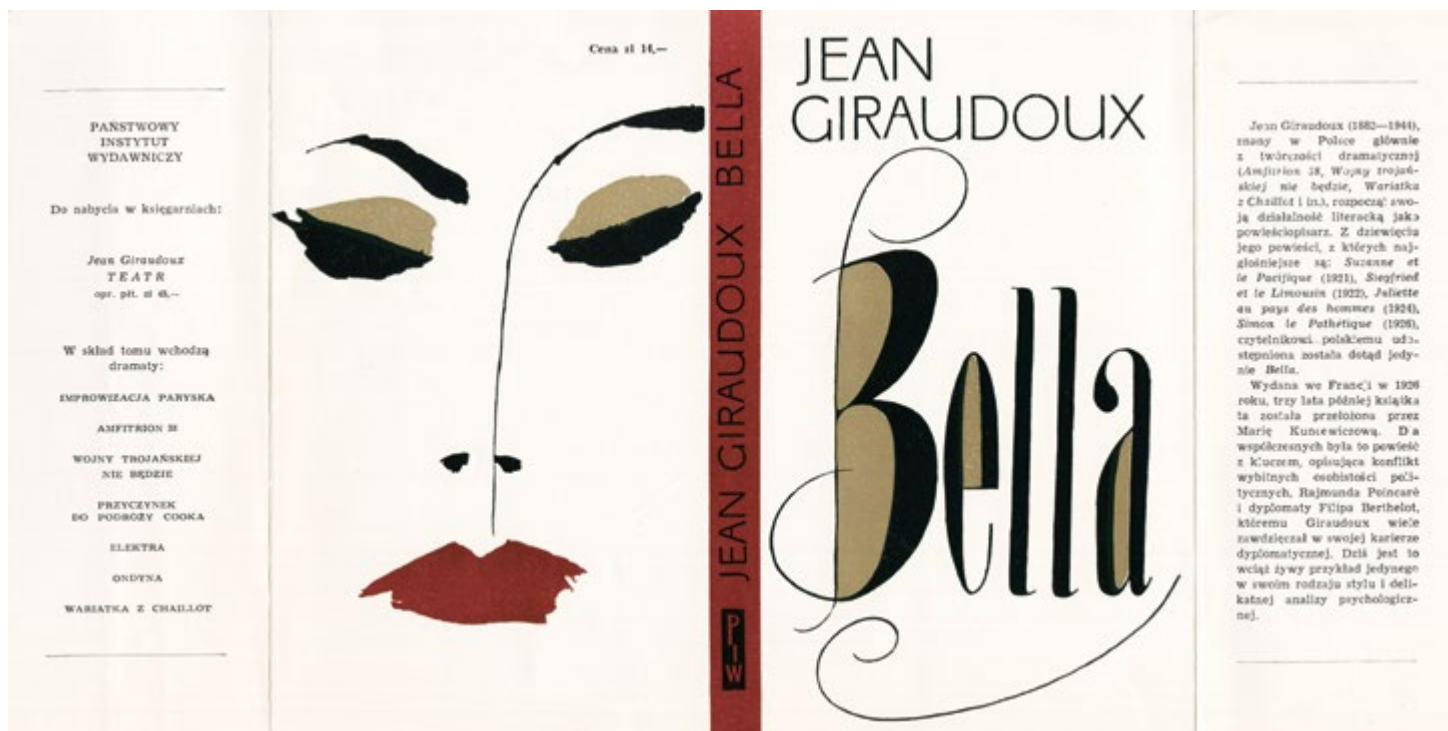
JG Bez tego złota to by już nie było to.

EF W ogóle, w ogóle by nie było to. Żółty nie mógł być.

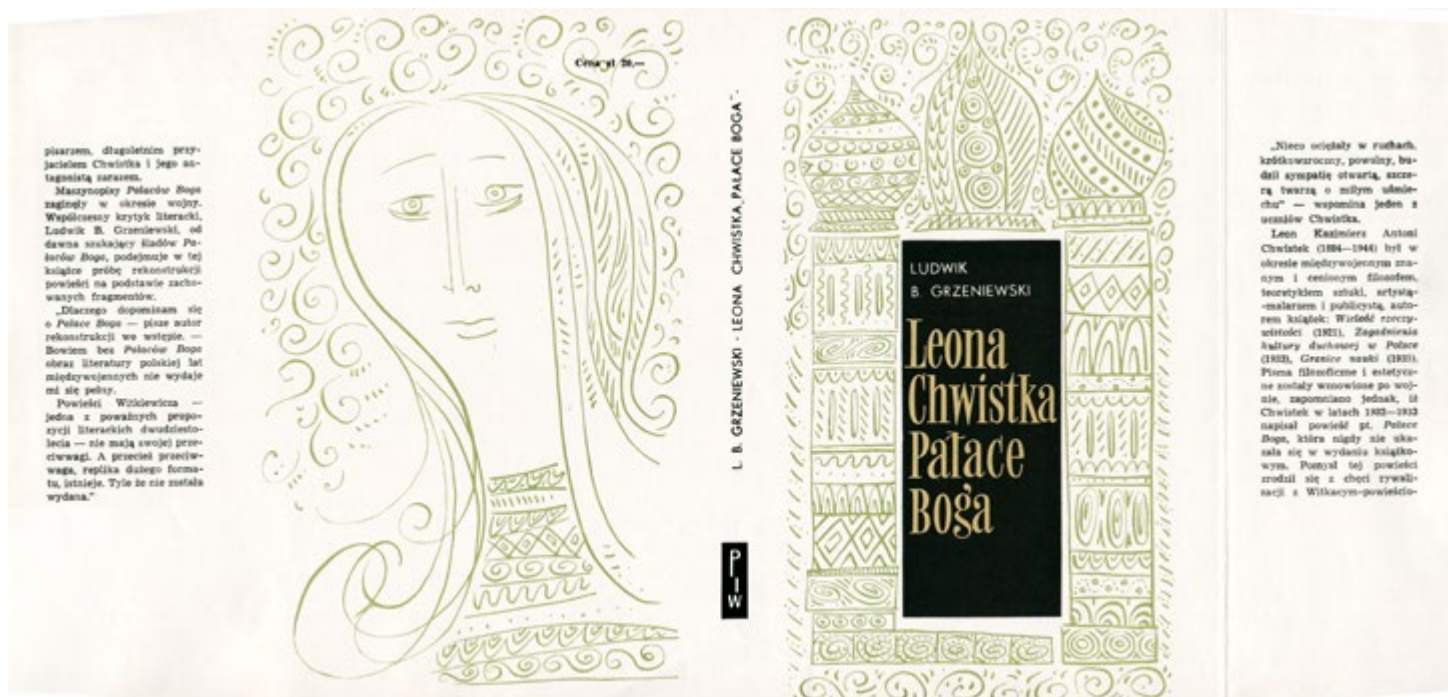

HESKETH PEARSON

OSKAR
WILDE

83

3

- 1 Hesketh Pearson | *Oscar Wilde* | pierwsza strona obwoluty | PIW | 1963
- 2 Jean Giraudoux | *Bella* | obwoluta | PIW | 1965
- 3 Ludwik B. Grzeniewski | *Leona Chwistka Pałace Boga* | obwoluta | PIW | 1968